

MËSIMDHËNIA ME BAZË PROJEKTIN: PËRVOJAT E MËSIMDHËNËSVE FILLESTARË NË KOSOVË

Osman Buleshkaj

Abstrakt

Ky studim rasti cilësor kishte për qëllim të hulumtojë përvojat e mësimeve me bazë projektin fillestarë në Kosovë gjatë aplikimit të metodologjisë së mësimeve me bazë projektin, në realizim të kurrikulës së bazuar në kompetenca. Duke u fokusuar në strategjitë dhe metodat e përdorura për të lehtësuar procesin e mësimeve me bazë projektin, hulumtimi synon të thellojë të kuptuarit e sfidave dhe përvojave të mësimeve me bazë projektin që ishin pjesë e këtij studimi. Pjesëmarrës në studim ishin 29 studentë mësimeve me bazë projektin të programit master shkencor të Fakultetit të Edukimit. Këta mësimeve me bazë projektin të rinj, të angazhuar në shkollat dhe institucione të ndryshme edukative-arsimore, mbulojnë nivelin e parë të arsimit parauniversitar, nga klasa parafillore deri në klasën e pestë. Analiza e të dhënave u bazua në planet e projekteve nga ekipet e mësimeve me bazë projektin pjesëmarrës, vëzhgimet reciproke midis kolegëve, si dhe reflektimet e bëra para, gjatë dhe pas zbatimit të projekteve. Në këtë mënyrë u identifikuan aspekte kyçe për të kuptuar format e përshtatjes dhe zbatimin e mësimeve me bazë projektin në kontekstin e arsimit fillor në Kosovë. Rezultatet vënë në pah përvojat e mësimeve me bazë projektin gjatë fazës së planifikimit të projekteve në grupe, zbatimin në klasë dhe në lëndë të ndryshme, vëzhgimin dhe ndihmën reciproke në mes të kolegëve, si dhe reflektimet e bëra në faza të ndryshme të realizimit të projektit. Këto analiza zbuluan njohuritë dhe aftësitë e mësimeve me bazë projektin për menaxhim të klasës dhe integrim të mësimeve me bazë projektin në praktikën e tyre të mësimeve. Gjetjet përmes reflektimeve ofrojnë, gjithashtu, ide dhe mundësi për zhvillim personal dhe profesional, të nevojshëm për të ndihmuar mësimeve me bazë projektin të adresojnë sfidat dhe përmirësojnë praktikën e mësimeve. Aplikimi i mësimeve me bazë projektin në shkollat me mësimeve me bazë projektin pa normë të plotë pune ofron mundësi për të adresuar një formë kreative të plotësimit të kohës së tyre të nevojshme në mësime.

Fjalët çelës: mësime me bazë projektin, metodologjia e mësimeve, kurrikula e bazuar në kompetenca, mësimeve fillestar, vëzhgimi nga kolegët, reflektimi.

Abstract

This qualitative case study aimed to investigate the experiences of beginning teachers in Kosovo during the application of the project-based teaching methodology, while implementing the competency-based curriculum. By focusing on the strategies and methods used to facilitate the project-based teaching process, the research aims to deepen the understanding of the challenges and experiences of the beginning teachers who were part of this study. The target group were 29 student teachers of the Master of Science program at the Faculty of Education. These young teachers, engaged in schools and various educational institutions, cover the first level of pre-university education, from pre-primary to fifth grade. Data analysis was based on project planning by the participating teacher teams, mutual observations between colleagues, and reflections made before, during and after the implementation of the projects. In this way, key aspects were identified to understand the forms of adaptation and implementation of project-based teaching in the context of primary education in Kosovo. The results highlight the experiences of teachers during the planning phase of group projects, implementation in the classroom and in different subjects, observation and mutual assistance among colleagues, as well as the reflections made at different stages of project implementation. These analyzes revealed the teachers' knowledge and skills for classroom management and the integration of project-based teaching in their teaching practice. Findings through reflections also provide ideas and opportunities for personal and professional development to help address challenges and improve teaching practices. The application of project-based teaching in schools with part-time teachers offers opportunities to creatively fill out the necessary teaching time.

Keywords: *project-based teaching, teaching methodology, competency-based curriculum, beginning teacher, peer observation, reflection.*

1. Hyrje

Në përpjekje për të reformuar mësimdhënien në Kosovë qëndron zbatimi i metodologjisë së mësimdhënies me në qendër nxënësin, si një qasje konstruktive për të zbatuar kurrikulën e re të bazuar në kompetenca. Në këtë kontekst, mësimdhënia me bazë projektin është identifikuar si metodologji dhe qasje e përshtatshme për mësimdhënësit fillestarë dhe ata me përvojë, për të realizuar përmbajtjet mësimore të integruara, në bashkëpunim me kolegët, si dhe duke reflektuar në vazhdimësi gjatë realizimit në klasë. Kjo metodologji synon të rrisë angazhimin e nxënësve dhe të ndërlidhë mësimin me jetën reale, duke sfiduar mësimdhënësit, veçanërisht ata në fazat fillestare të karrierës së tyre, të punojnë në një terren të panjohur sa u përket sfidave që mund të paraqiten, por edhe me mundësi të paeksploruara më parë. Këtij sfondi të hulumtimeve i shtohet një studim rasti cilësor i kryer në disa shkolla në Kosovë, i cili synon të hedhë dritë mbi përvojat dhe sfidat, me të cilat përballen mësimdhënësit fillestarë gjatë aplikimit të kësaj metodologjie inovative.

Studimi paraqet disa nga përvojat, sfidat dhe strategjitë e mësimdhënësve fillestarë në Kosovë gjatë aplikimit të metodologjisë së mësimdhënies me bazë projektin, në kuadër të kurrikulës së bazuar në kompetenca, si dhe ndikimin këtyre faktorëve në përshtatjen dhe implementimin e kësaj metode në shkollat ku punojnë. Tri problematika kryesore trajtohen në këtë studim. E para ka të bëjë me mënyrat se si përballen mësimdhënësit fillestarë me sfidat e zbatimit të kurrikulës përmes aplikimit të mësimdhënies me bazë projektin. Së dyti, studimi synon të trajtojë aspekte të zbatimit të strategjive që përdorin mësimdhënësit për të përmirësuar realizimin e kësaj metodologjie në mjedisin shkollor. Së fundi, studimi trajton aspekte teorike të metodologjisë së mësimdhënies me bazë projektin, të cilat do të kontribuojnë në literaturën ekzistuese dhe do të ofrojnë rekomandime për përmirësimin e metodologjisë dhe politikave arsimore në Kosovë.

Rezultatet e studimit ofrojnë një pasqyrë të gjerë të përvojave të mësimdhënësve, duke vënë në pah sfidat dhe arritjet e tyre gjatë fazave të ndryshme të zbatimit të metodologjisë së mësimdhënies me bazë projektin. Për më tepër, analizat theksojnë rëndësinë e menaxhimit efektiv të klasës

dhe të aftësisë së mësimeve për të integruar këtë metodologji në praktikën e tyre mësimore. Bashkëpunimi ndërmjet kolegëve, si dhe reflektimet personale e profesionale që dalin nga ky proces ofrojnë një bazë solide të të dhënave duke shërbyer si një udhërrëfyes për mësuesit fillestarë dhe ata me përvojë, në procesin e njohjes dhe adresimit të sfidave drejt përmirësimit të praktikave të zbatimit të mësimit me bazë projektin.

Ky studim jo vetëm që kontribuon në literaturën akademike në fushën e arsimit, duke ofruar një kuptim të thellë të dinamikave të zbatimit të mësimit me bazë projektin në kontekstin e programeve për përgatitjen e mësimeve në Kosovë, por, gjithashtu, shërben si një burim i çmuar për mësuesit në shërbim. Studimi ofron një bazë të rëndësishme për zhvillimin e strategjive të mbështetjes për mësimeve fillestarë, duke i ndihmuar ata të navigojnë me sukses në sfidat që sjell aplikimi i një metodologjie të tillë inovative dhe të kontribuojnë në përmirësimin e cilësisë së mësimit dhe mësimit në Kosovë. Shembujt dhe përvojat e planifikimit të projektit me pjesëmarrje të kolegëve nga klasë dhe lëndë të ndryshme ofrojnë mundësi për reflektim lidhur me punën e aktiveve profesionale në raport me përgatitjen e planeve mësimore për klasë dhe lëndë të ndryshme mësimore.

2. Konteksti teorik

Konteksti teorik i studimit që hulumton përvojat e mësimeve fillestarë në Kosovë gjatë aplikimit të metodologjisë së mësimit me bazë projektin përfshin disa shtylla kryesore teorike që e bëjnë bazën e hulumtimit. Këto koncepte teorike janë thelbësore për të kuptuar më në thellësi objektivat e studimit, metodologjinë e përdorur dhe interpretimin e rezultateve.

2.1. Të nxënës dhe mësimeve e bazuar në projekt

Në ditët e sotme, nuk mjafton vetëm të posedosh njohuri. Në një botë që ndryshon me shpejtësi, për të qenë të suksesshëm, është thelbësore që

nxënësit të jenë në gjendje të përdorin njohuritë që kanë dhe të jenë zgjidhës të problemeve, mendimtarë kritikë, bashkëpunëtorë dhe novatorë (Cyprian, 2014). Të mësuarit e bazë projektin (MBP) është një qasje efektive e mësimdhënies që u ofron nxënësve mundësi për të zhvilluar aftësitë e zgjidhjes së problemeve dhe vendimmarrjes (Thomas, 2000; Morgan et al. 2013).

Siç sugjerohet nga vetë emri, mësimi i bazuar në projekt (MBP) angazhon nxënësit në arritjen e njohurive dhe zhvillimin e aftësive përmes përfundimit të projekteve, si brenda ashtu edhe jashtë klasës. MBP është një qasje e mësimdhënies me në qendër nxënësin, që u mundëson atyre të fitojnë njohuri për përmbajtjen dhe të kultivojnë aftësi thelbësore përmes hartimit dhe zbatimit të projekteve (Vogler et al., 2018). MBP bazohet në parimet e teorisë së konstruktivizmit, që e konsideron të mësuarit si një kërkim për të zbuluar informacion kuptimplotë. Historia e MBP mund të gjendet në traditën progresive të promovuar nga Jon Dewey (1916), i cili vuri në dukje se të mësuarit është një proces aktiv konstruktiv që kërkon të mësuarit duke bërë. Nacioni i Dewey për të mësuarit duke praktikuar një detyrë përputhet me besimin konstruktivist se të mësuarit është një proces aktiv dhe i bazuar në përvojë. Teoria e konstruktivizmit mbështet rëndësinë e individëve që të krijojnë koncepte dhe të kuptuar unik, duke ndërtuar mbi njohuritë e tyre ekzistuese dhe duke u angazhuar në përvoja të reja të mësimnxënies (Fosnot, 2005; Wilson, 1996).

Ndryshe nga mësimdhënësit që udhëheqin të mësuarit e nxënësve, të nxënit e bazuar në projekt i angazhon nxënësit në mësimin e vetëdrejtuar duke e bërë procesin e të mësuarit më autentik dhe kuptimplotë (Dolmans et al., 2005). MBP i lejon nxënësit të vënë në veprim idetë e tyre, të shprehin kërkesat e tyre dhe të ofrojnë zgjidhje për çështjet e tyre të njohura përmes procesit të kërkimit (Katz & Chard, 2000; Leat, 2017). Grossman et al. (2019) zbuloi se mësimdhënësit që zbatojnë MBP nxisin të mësuarit ndërdisiplinor, përfshijnë nxënësit në detyrat e botës reale, përmirësojnë bashkëpunimin e nxënësve dhe krijojnë një mjedis mësimi ku ata angazhohen sistematikisht në reflektim, ridizajnim, rishikim dhe vlerësim. Siç thotë David (2008),

“Ideja thelbësore e të mësuarit të bazuar në projekt është se problemet e botës reale zgjojnë interesin e nxënësve dhe provokojnë të menduarit serioz, ndërsa ata fitojnë dhe zbatojnë njohuri të reja në kontekstin e zgjidhjes së problemeve. Mësimdhënësi luan rolin e lehtësuesit, duke punuar me nxënësit për të hartuar pyetje të vlefshme, duke strukturuar detyra kuptimplota, duke mbështetur zhvillimin e njohurive dhe aftësive sociale, si dhe duke vlerësuar me kujdes atë që nxënësit mësojnë nga përvoja” (f.80).

Modeli i MBP është provuar në mjedise dhe nivele të ndryshme arsimore, që nga edukimi në fëmijërinë e hershme deri në nivelet e arsimit të lartë, duke përfshirë programet fillestare të përgatitjes së mësimdhënësve. Megjithatë, hartimi dhe zbatimi i MBP në mjediset arsimore kërkon një qasje të strukturuar. Në literaturë identifikohen parime dhe karakteristika të ndryshme që tregojnë se si MBP duhet të planifikohet dhe zbatohet (shih: Krajcik dhe Czerniak, 2018; Morgan et al. 2013; Thomas, 2000). Sipas Larmer et al. (2015) ekzistojnë disa elemente thelbësore të përgatitjes së projektit:

1. MBP trajton një problem ose pyetje sfiduese që përfshin nxënësit dhe drejton udhëtimin e tyre të kërkimit;
2. Nxënësit angazhohen në një proces të zgjeruar, të organizuar dhe të thelluar kërkimor, ndërsa eksplorojnë problemin ose pyetjen e zgjedhur gjatë një periudhe kohore;
3. Projektet janë të lidhura me situata të jetës reale dhe kanë rëndësi në botën reale, duke u lidhur me situata ose skenarë autentikë që rezonojnë me nxënësit dhe pasqyrojnë kompleksitetin e botës reale;
4. Nxënësit kanë autonomi në shprehjen e ideve dhe zërave të tyre, si dhe në ofrimin e zgjedhjeve kuptimplota rreth projektit;
5. Nxënësit kanë mundësi për reflektim të rregullt për të vlerësuar përparimin e tyre, për të identifikuar boshllëqet e të nxënësit dhe për të thelluar të kuptuarit e tyre;

6. Nxënësit kanë mundësinë të marrin vazhdimisht komente për punën e tyre, të rishikojnë zgjidhjet e tyre dhe të përmirësohen rregullisht gjatë gjithë projektit;
7. Nxënësit e komunikojnë produktin publikisht me një audiencë autentike përtej klasës, duke rritur kështu rëndësinë dhe qëllimin e punës së tyre.

Tri aspekte të rëndësishme për zbatimin në praktikë të MBP janë identifikuar dhe eksploruar, dhe ato përfshijnë: mësimdhënien në ekip, vëzhgimin nga kolegët dhe reflektimin gjatë mësimdhënies. Këto tri aspekte formojnë *triadën*, e cila paraqet bazën kryesore filozofike dhe praktike të zbatimit të MBP.

2.2. Mësimdhënia në ekip

Cilësia e mësimdhënësve luan rol vendimtar në përcaktimin e arritjeve të nxënësve (Aaronson, Barrow dhe Sanders, 2007; OECD, 2019; Rivkin et al., 2005;). Ndërsa faktorë si paga dhe kushtet e punës janë të rëndësishëm për kënaqshmërinë e mësimdhënësve në punë, hulumtimet tregojnë se marrëdhëniet shoqërore kanë një ndikim më të rëndësishëm në produktivitetin e punonjësve sesa mjediset fizike (Hargreaves, 2019; Lortie, 1975). Kulturat e bashkëpunimit mes mësimdhënësve kanë treguar se prodhojnë performancë më të mirë të nxënësve në lexim dhe në matematikë, në krahasim me kontekstin individualist ku mësimdhënësit punojnë të izoluar. Për më tepër, kapitali social kolektiv i formuar përmes bashkëpunimit të mësimdhënësve kontribuon në rritjen e kapitalit njerëzor individual dhe përfundimisht arritjet e nxënësve (Day, Sammons, Stobart, Kington, & Gu, 2007; Leana, 2011). Megjithatë, është e rëndësishme të pranohet se jo të gjitha format e bashkëpunimit profesional ose kapitalit social janë njësoj efektive.

Bashkëpunimi horizontal, ku mësimdhënësit angazhohen me kolegët e tyre në punë kuptimplote, i lejon ata të shtyjnë njëri-tjetrin drejt arritjes së standardeve më të larta të performancës (Hargreaves, 2019). Kulturat bashkëpunuese që krijohen në mënyrë autentike dhe spontane, të

udhëhequra nga parimet e çiltërsisë, besimit dhe mbështetjes, janë të favorshme për zhvillimin e mësimdhënësve dhe zbatimin e kurrikulës. Kolegjialiteti i sajuar që imponohet administrativisht përmes takimeve formale dhe të paracaktuara, shpesh çon në përpjekje të pasuksesshme për bashkëpunim dhe mund të ndikojë negativisht në angazhimin e mësimdhënësve dhe rezultatet e nxënësve (Hargreaves, 2019; Fullan & Hargreaves, 1991; Hargreaves & Dawe, 1990).

Duke u mbështetur në gjetjet e literaturës që theksojnë rëndësinë e bashkëpunimit të mësimdhënësve, format e reja të të nxënësve në bashkëpunim po njihen gjithnjë e më shumë si esenciale për përmirësimin e mësimdhënies dhe të nxënësve. Ndër këto, mësimdhënia ekipore veçohet si një qasje që zgjeron njohuritë dhe praktikën e mësimdhënësve. Edhe pse nuk ka një përkufizim të vetëm të mësimdhënies në ekip, në thelb të përkufizimeve është se në mësimdhënien ekipore dy ose më shumë mësimdhënës bashkëpunojnë në procesin e përgatitjes, planifikimit, realizimit dhe vlerësimit të një lënde (shih: Crow and Smith, 2005 Sandholtz, 2000; Gurman, 1998; Hatcher, Hinton dhe Swartz, 1996). Në këtë proces mësimdhënësit mund të përmirësojnë aftësitë e tyre profesionale duke ndarë përvojat dhe duke planifikuar së bashku (Klette, 1997), mund të ndajnë ide dhe të marrin këshilla që i ndihmojnë ata të mësojnë nga njohuritë, përvojat dhe aftësitë e njëri-tjetrit (Gardiner, 2010) dhe të përmirësojnë performancën e tyre (Smith, 2004).

Mësimdhënia ekipore si praktikë është treguar të jetë e dobishme edhe në programet fillestare të përgatitjes së mësimdhënësve, duke u ofruar atyre mbështetje më të madhe, rritje të dialogut rreth të nxënësve dhe mësimdhënies, rritje profesionale në mësimdhënie, bashkëpunim dhe reflektim, si dhe avancim personal profesional (Baeten dhe Simons, 2014). Meqenëse studentët mësimdhënës përjetojnë të njëjtat përvoja kur punojnë në detyra dhe projekte ekipore, ata zhvillojnë një ndjenjë të lidhjes dhe përgjegjësisë së përbashkët që i ndihmon të kuptojnë rëndësinë e ndërtimit të marrëdhënieve kolegjiale (Gardiner dhe Robinson, 2010; Kurtts dhe Levin, 2000).

2.3. Vëzhgimi nga kolegët

Gjatë rishikimit të literaturës, Baeten dhe Simons (2014) kanë identifikuar vëzhgimin nga kolegët si një nga modelet e mësimdhënies në ekip. Kjo praktikë bashkëpunuese përfshin një mësimdhënës që vëzhgon një tjetër që punon (jep mësim), ndërsa vëzhguesi mbledh informacion autentik mbi praktikën e mësimdhënies, menaxhimin e klasës, ndërveprimin me studentët dhe aspekte të ngjashme. Në këtë proces, të dy mësimdhënësit bien dakord paraprakisht për informacionet që duhet vëzhguar dhe mbledhur, të cilat më pas analizohen dhe diskutohen mes dy mësimdhënësve. Duke qenë se kjo praktikë u mundëson mësimdhënësve të angazhohen në një dialog profesional, të shkëmbejnë perspektiva dhe ide, si dhe të diskutojnë për çështje që kanë të bëjnë me mësimdhënien dhe të nxënit, ajo kontribuon në zhvillimin profesional të mësimdhënësve. Robinson (2015) e përkufizon vëzhgimin nga kolegët si më poshtë:

“Proces përmes të cilit dy ose më shumë kolegë punojnë së bashku për të reflektuar dhe analizuar praktikën e mësimdhënies dhe pasojat e tyre; të zhvillojë dhe të artikulojë kurrikulën, të krijojë vlerësime joformale për të matur të nxënit e nxënësve; të zbatojë strategji të reja mësimore [...]; planifikojnë mësimet në mënyrë bashkëpunuese; diskutojnë të dhënat e vlerësimit të nxënësve dhe planifikojnë përmbajtjet e reja mësimore; [...] zgjidhin problemet në klasë ose adresojnë sfidat në vendin e punës; dhe shqyrtojnë e studiojnë të nxënit e nxënësve me qëllim të përmirësimit të praktikës profesionale për të maksimizuar suksesin e nxënësve” (f. 9).

Bashkëpunimi i efektshëm i mësimdhënësve është përfitimi më i veçantë nga vëzhgimi prej bashkëmoshatarëve, pasi që përmirësimi i punës së kolegëve krijon një mundësi ku mësimdhënësit bashkëpunojnë për të adresuar sfidat domethënëse të punës së tyre. Kjo qasje bashkëpunuese mund të rrisë potencialisht vetë-efikasitetin e mësimdhënësit (Bruce & Ross, 2008). Përveç kësaj, kur mësimdhënësit përfshihen në një dialog profesional me kolegët për praktikën e tyre të mësimdhënies, ata inkurajohen të reflektojnë mbi punën e tyre dhe efikasitetin e veprimeve të tyre. Në mënyrë të ngjashme, kur u ofrojnë komente bashkëmoshatarëve, mësimdhënësit

vlerësojnë përshtatshmërinë dhe efektivitetin e praktikave të mësimdhënies të përdorura në klasë, si dhe rrisin aftësinë e tyre për të ofruar komente konstruktive të bazuara në dëshmi (Licklider, 1995). Hattie dhe Timperley (2007) theksojnë fuqinë transformuese të komenteve në procesin e të mësuarit, duke argumentuar se komentet efektive jo vetëm që informojnë individët për performancën aktuale, por ofrojnë udhëzime për mënyrat për t'u përmirësuar. Mësimdhënësit që mund të japin dhe marrin komente janë më të vetëdijshëm për praktikën e tyre ekzistuese të mësimdhënies, mund të identifikojnë mënyra konkrete për të përmirësuar strategjitë e tyre të mësimdhënies, si dhe mund të avancojnë në vazhdimësi mësimdhënien e tyre.

2.4. Reflektimi gjatë mësimdhënies

Rodgers (2002) e përkufizon reflektimin si një proces të strukturuar të mendimit që përfshin disa faza, duke filluar nga interpretimi i një përvojë, identifikimi i problemeve dhe pyetjeve që dalin nga ajo përvojë, gjenerimi i shpjegimeve të mundshme për problemin e identifikuar, zhvillimi dhe testimi i shpjegimeve dhe përpjekjet për të zgjidhur ose rënë dakord me problemin e paraqitur. Në mënyrë të ngjashme, Loughran (1996) e përkufizoi reflektimin si "akt i qëllimshëm i të menduarit që përqendrohet në mënyrat e reagimit ndaj situatave problematike" (f. 14). Teoria transformuese e të nxënies nënvizon rëndësinë e reflektimit në procesin e të mësuarit duke theksuar se të mësuarit nuk ka të bëjë vetëm me marrjen e informacionit ose aftësive të reja, por edhe me transformimin rrënjësor të këndvështrimeve, supozimeve dhe besimeve të dikujt. Ky mësim transformues ndodh kur individët reflektojnë në mënyrë kritike mbi besimet dhe supozimet e tyre, duke rezultuar në një ndryshim të këndvështrimit që nxit mirëkuptim dhe rritje më të madhe personale profesionale (Mezirow, 1992). Aftësia për të reflektuar mbi njohuritë dhe përvojat e dikujt është thelbësore për kompetencën dhe suksesin profesional të një individi (Saylor, 1990).

Për shumë dekada, praktika e reflektimit ka qenë shtylla qendrore në edukimin e mësimdhënësve të rinj dhe zhvillimit profesional të

mësimdhënësve në shërbim (shih: Loughran, 2002, Rodgers, 2002; Schön, 1987). Duke njohur rëndësinë e reflektimit në punën e mësimdhënësve, është thelbësore që përgatitja mësimdhënësve të rinj të fokusohet në zhvillimin e aftësive të tyre për të reflektuar (Schön, 1987). Duke qenë se profesioni i mësimdhënësit kërkon investim të vazhdueshëm në rritjen personale dhe profesionale, prioritetizimi i "profesionalizmit të ri" që potencon të mësuarit e vazhdueshëm të vetëdrejtuar përmes reflektimit dhe avancimit të vazhdueshëm është qasje esenciale për të përgatitur mësimdhënës cilësorë dhe mundësuar mësimdhënie të cilësisë së lartë (Goodson, 2000).

3. Deklarimi i problemit të studimit

Në kontekstin aktual të reformave edukative në Kosovë, ku kurrikula e bazuar në kompetenca (MAShT, 2016a; MAShT, 2016b) po zë vendin qendror në strategjitë e zhvillimit të arsimit, përfshirja e mësimdhënies me bazë projektin po bëhet gjithnjë e më e rëndësishme. Kjo metodologji e mësimdhënies synon të ndërlidhë teorinë me praktikën, duke i bërë nxënësit pjesëtarë aktivë të procesit të mësimdhënies përmes angazhimit në projekte mësimore që reflektojnë sfidat reale të jetës. Megjithatë, pavarësisht rëndësisë së saj të dokumentuar në studime të ndryshme, zbatimi efektiv i mësimdhënies me bazë projektin në praktikën e mësimdhënies fillelore në Kosovë përballet me sfida të ndryshme, veçanërisht për mësimdhënësit fillestarë. Këta të fundit mund të hasin vështirësi në interpretimin dhe integrimin e kësaj metodologjie në kontekstin e një kurrikule komplekse dhe gjithëpërfshirëse, që përfshin një gamë të larmishme të kompetencave të ndërlidhura.

Përveç sfidave organizative dhe logjistike, ekziston edhe nevoja për një kuptim më të thellë të përvojave personale dhe profesionale të mësimdhënësve fillestarë në zbatimin e kësaj metodologjie. Kjo përfshin sfidat e menaxhimit të klasës, përshtatjen e planeve mësimore, si dhe krijimin dhe mirëmbajtjen e një mjedisi mësimor inkurajues dhe bashkëpunues. Mungesa e të kuptuarit të qartë të këtyre aspekteve mund të

kufizojë efektivitetin e mësimdhënies me bazë projektin dhe të pengojë arritjen e rezultateve të synuara me kurrikulën e bazuar në kompetenca.

Prandaj, ky studim synon të zbulojë dhe të analizojë thellësisht përvojat, sfidat dhe strategjitë e mësimdhënësve fillestarë në Kosovë gjatë zbatimit të metodologjisë së mësimdhënies me bazë projektin. Nëpërmjet kësaj analize, studimi synon të ofrojë një kuptim më të plotë të dinamikave të ndërveprimit midis mësimdhënësve dhe metodologjisë së mësimdhënies me bazë projektin, si dhe të identifikojë praktikatat më të mira dhe mundësitë për mbështetjen dhe zhvillimin e mëtejshëm të mësimdhënësve në këtë fushë.

4. Qëllimi i studimit dhe pyetjet kërkimore

Qëllimi i studimit ishte të hulumtojë dhe të thellojë kuptimin për përvojat, sfidat, dhe strategjitë e mësimdhënësve fillestarë në Kosovë gjatë aplikimit të metodologjisë së mësimdhënies me bazë projektin, si pjesë e realizimit të kurrikulës së bazuar në kompetenca. Kjo përfshin një analizë të thellë të mënyrave se si mësimdhënësit adaptojnë dhe implementojnë këtë metodë në mjedisin e tyre të punës.

Përmes arritjes së këtij qëllimi, studimi synon të kontribuojë në literaturën ekzistuese mbi mësimdhënien me bazë projektin, duke ofruar një perspektivë të detajuar dhe kontekstuale nga përvojat e mësimdhënësve fillestarë në një vend specifik si Kosova. Ky hulumtim ofron një bazë të rëndësishme të të dhënave për të ndihmuar në përmirësimin e praktikave të mësimdhënies dhe në zhvillimin profesional të mësimdhënësve, si dhe të ndihmojë në adresimin e nevojave dhe sfidave të veçanta me të cilat përballen ata.

Hulumtimi synon t'u përgjigjet katër pyetjeve kërkimore në vijim:

1. Si e përdorin mësimdhënësit fillestarë bashkëpunimin, si pjesë të mësimdhënies ekipore në kontekstin e MBP?
2. Në çfarë mënyrash kontribuojnë komentet konstruktive të marra gjatë vëzhgimeve nga kolegët në avancim të mësimdhënies dhe përmirësim të shkollës?

3. Si shërben reflektimi si mekanizëm për të mësuar nga përvoja dhe për të avancuar strategjitë e mësimdhënies?
4. Si ndikon MBP në punën dhe angazhimin e mësimdhënësve fillestarë?

Përgjigjet në pyetjet kërkimore dalin nga analiza gjithëpërfshirëse të dokumenteve që rregullojnë planifikimin mësimor të mësimdhënies me bazë projektet mësimore, analizën e të dhënave nga vëzhgimet ndërmjet kolegëve, si dhe të dhënat nga reflektimet e pjesëmarrësve të përfshirë në këtë studim. Gjatë interpretimit të rezultateve janë trajtuar edhe dy çështje të tjera: (i) përvojat e pjesëmarrësve dhe opinionin e tyre për mësimdhënien me bazë projektin, si dhe (ii) mundësitë e zbatimit të *triadës* në adresimin e problemit të mësimdhënësve me normë jo të plotë mësimore.

5. Metodologjia dhe metodat e hulumtimit

Studimi i përket paradigmës së hulumtimeve cilësore. Hulumtimi cilësor lejon që opinionet e pjesëmarrësve të paraqiten e raportohen në mënyrë fleksibile, duke nxitur çështje që shkojnë përtej veprimeve dhe sjelljeve të pjesëmarrësve, të cilat ekzistojnë në vetëdijen e tyre (Creswell & Creswell, 2018).

Studimi aplikon disa kriterë për vlerësimin e besueshmërisë së hulumtimit cilësor për të adresuar vlefshmërinë, përgjithësimin, besueshmërinë dhe objektivitetin e tij. Studiuesit që aplikojnë këtë qasje dhe të cilët pajtohen me botëkuptimin konstruktivist (përfshirë qasjen cilësore, interpretuese) kanë zhvilluar disa koncepte për të adresuar kriteret e cilësisë gjatë vlerësimit të besueshmërisë së hulumtimeve cilësore, si: të besuarit, transferi, varshmëria dhe konfirmimi (Lincoln & Guba, 1985).

Metodologjia e aplikuar në këtë studim përfshin disa hapa kryesorë për të siguruar një analizë të thellë dhe të gjithanshme të përvojave të mësimdhënësve fillestarë në zbatimin e metodologjisë së mësimdhënies me bazë projektin në Kosovë. Së pari janë analizuar planet mësimore të mësimdhënies me bazë projektet mësimore. Pastaj janë analizuar të dhënat nga vëzhgimet ndërmjet kolegëve, si dhe të dhënat nga reflektimet e

pjesëmarrësve. Këta hapa ndihmuan në adresimin e objektivave të studimit dhe në gjenerimin e të dhënave të besueshme dhe të interpretueshme bazuar në pyetjet kërkimore të këtij studimi.

5.1. Popullata dhe mostra

Popullatën e hulumtimit e përbëjnë studentët e vitit të parë të programit Master shkencor në Fakultetin e Edukimit, Universiteti “Hasan Prishtina” në Prishtinë. Nga kjo popullatë, janë përzgjedhur një grup prej 29 studentësh, mësimdhënës fillestarë, që ishin pjesë e programit Master shkencor gjatë semestrit dimëror të vitit akademik 2023-2024. Këta pjesëmarrës janë zgjedhur përmes një mostre të qëllimshme, për të siguruar përfaqësimin e një grupi të cilët kanë vijuar kurse të nivelit master dhe janë të angazhuar në kontekste të ndryshme në mësimdhënie (Cohen et al., 2018).

Pjesëmarrësit janë përfshirë në mënyrë aktive në zbatimin e mësimdhënies me bazë projektin në shkollat e ndryshme të Kosovës. Ky grup i studentëve mësimdhënës mbulojnë nivele të ndryshme të arsimit, nga klasa parafillore deri në klasën e nëntë. Studimi përfshin një metodologji të detajuar që bazohet në analizën e të dhënave të mbledhura përmes planifikimit të projekteve, vëzhgimeve reciproke midis kolegëve, si dhe reflektimet e bëra në faza të ndryshme të zbatimit të projekteve.

Pjesëmarrësit janë ftuar të marrin pjesë nëpërmjet njoftimit në fillim të semestrit dimëror të vitit akademik 2023-2024. Në njoftim janë përshkruar qëllimet e studimit dhe rëndësia e kontributit të tyre. Të dhënat nga pjesëmarrësit trajtohen me konfidencialitet.

5.2. Instrumentet e hulumtimit

Me anë të **desk research** është bërë analiza e thelluar e planeve të përgatitura për projektet mësimore. Formatit dhe modeli i planit për projekt u përgatitën nga hulumtuesi dhe u plotësuan nga pjesëmarrësit. Plani i projektit u analizua në raport me kërkesat kurrikulare dhe udhëzimet për zbatim të kurrikulës bërthamë, për nivelin 1, si dhe planet dhe programet mësimore për klasë dhe lëndë të caktuara të nivelit 2. U shqyrtuan planet mësimore dhe

materialët e tjera edukative që përdoren nga mësuesit për të mbështetur zbatimin e metodologjisë së mësimit me bazë projektin.

Vëzhgimet nga kolegët. Pjesëmarrësit janë përfshirë në vëzhgime të drejtpërdrejta të kolegëve të tyre në klasa për të parë zbatimin e praktikave të mësimit me bazë projektin në mjedis të natyrshëm të mësimit. Protokoli i vëzhgimit u përgatit nga hulumtuesi dhe u diskutua me pjesëmarrësit. Të dhënat nga vëzhgimi ofrojnë dëshmi autentike për mënyrën e punës së mësuesve në klasë dhe angazhimin e nxënësve në realizimin e projektit mësues.

Reflektimet individuale. Analiza (përmbledhja) e reflektimeve, para, gjatë dhe pas realizimit të projektit, janë pjesa e tretë e triadës dhe burim me rëndësi i të dhënave për studimin. Reflektimet përcjellin disa pyetje udhëzuese lidhur me: njohuritë paraprake për temën (Mësimit me Bazë Projektin - MBP) dhe pritshmëritë nga kjo përvojë, reflektimi gjatë realizimit të MBP; si dhe reflektimi pas realizimit të MBP.

5.3. Procedura e mbledhjes së të dhënave

Të dhënat nga analiza e dokumenteve, përkatësisht planet për realizimin e projekteve, janë siguruar nga studentët, të cilat ishin pjesë e mostrës së këtij studimi. Sigurimi i tyre, është bërë me një marrëveshje paraprake me konsiderata etike për ruajtjen e konfidencës dhe referimit vetëm me kode.

Të dhënat nga vëzhgimet ndërmjet kolegëve janë mbledhur nga respondentët e përzgjedhur. Shënimet nga vëzhgimet janë individuale dhe të bazuara në protokollin për vëzhgim. Paraprakisht është përcaktuar protokoli i vëzhgimit, duke caktuar datën/orën në të cilën është bërë vëzhgimi dhe realizimi i vëzhgimit është bërë me marrëveshje ndërmjet studentëve mësues, të cilët janë pjesë e studimit.

Ndërsa, reflektimet personale janë realizuar para, gjatë dhe pas realizimit të projektit mësues. Dy reflektime janë realizuar të veçanta (para dhe pas realizimit të projektit), ndërsa reflektimi gjatë realizimit të projektit ishte mundësi për përmirësim të punës në projekt gjatë realizimit në klasë/shkollë.

5.4. Procedura e analizës së të dhënave

Të dhënat e mbledhura janë analizuar përmes analizës së përmbajtjes dhe analizës tematike induktive. Metoda e analizës së përmbajtjes e promovuar nga Gläser dhe Laudel (2013) dhe strategjitë specifike për hulumtimin cilësor, janë përdorur për analizën e të dhënave nga ky studim. Analiza e përmbajtjes ndihmoi në identifikimin e trendeve, sfidave të përbashkëta, si dhe strategjive dhe praktikave të suksesshme në realizimin e MBP në shkollat e Kosovës. Qasja induktive e analizës tematike bazohet në reflektimet mbi përvojat e mësimdhënësve fillestarë pjesëmarrës në studim dhe është tërësisht e bazuar në të dhënat që dalin nga studimi (Boyatzis, 1998).

5.5. Aspekte etike të hulumtimit

Janë marrë të gjitha masat për të siguruar etikën dhe integritetin e hulumtimit. Pjesëmarrja ishte vullnetare dhe të gjithë pjesëmarrësit u deklaruan përmes e-mailit, duke dhënë pëlqimin për pjesëmarrje. Anonimiteti dhe konfidencialiteti i të dhënave do të mbrohen me përpikëri.

6. REZULTATET DHE INTERPRETIMI

Gjetjet nga ky studim janë interpretuar në kontekstin e literaturës ekzistuese dhe janë diskutuar në raport me pyetjet kërkimore dhe qëllimin e studimit. Në këtë mënyrë hulumtuesi ka mundësi të nxjerrë konkluzione dhe të ofrojë rekomandime për praktikën e mësimdhënies me bazë projektin, si dhe aspektet e nevojshme për zhvillimin profesional të mësimdhënësve. Kjo metodë e analizës dhe interpretimit mundëson të kuptuar të thelluar, të bazuar në dëshmi, të përvojave të mësimdhënësve fillestarë në zbatimin e mësimdhënies me bazë projektin.

Gjetjet nga analiza e projekteve të pjesëmarrësve, si dhe nga reflektimet para, gjatë dhe pas realizimit të projekteve në shkollë mundësojnë shtjellimin e secilës pyetje kërkimore. Gjithashtu, nga këto gjetje ofrohet një përmbledhje e pritjeve dhe përvojave të studentëve lidhur me mësimdhënien me bazë projektet. Në këtë mënyrë, studimi ofron një perspektivë të

studentëve mësimdhënës (mësimdhënës fillestarë), e cila mund të shfrytëzohet nga Fakultetet e Edukimi dhe MASHTI në përmirësimin e programeve para dhe gjatë shërbimit.

Të dhënat e mbledhura janë paraqitur të përmbledhura duke synuar interpretim autentik të tyre. Katër pyetjeve kërkimore, gjatë interpretimit të të dhënave nga pjesëmarrësit, i shtohet një reflektim fillestar lidhur me përvojat e pjesëmarrësve dhe opinionin e tyre për mësimdhënien me bazë projektin. Ndërsa, sa i përket mundësisë për zbatimin e *triadës* në adresimin e problemit të mësimdhënësve me normë jo të plotë mësimore, kjo temë është trajtuar e veçantë duke u bazuar në opinionet e shprehura përmes reflektimeve të pjesëmarrësve në studim, si dhe literaturës relevante.

6.1. Cilat janë përvojat e mësimdhënësve fillestarë në lidhje me mësimdhënien me bazë projektin?

Fillimisht, pjesëmarrësit deklarojnë se kishte mungesë të informatave të detajuara rreth zbatimit të metodologjisë së Mësimdhënies me Bazë Projektin (MBP), si dhe shfaqën dilema për realizimin e saj të duhur. Trajtimi i thellë i këtyre problemeve ndihmon në rritjen e njohurive të qëndrueshme. Efektiviteti i MBP varet nga ideja, struktura dhe organizimi i planifikimit të projektit, duke shkuar përtej teksteve dhe materialit mësimor. Kjo metodë kërkon një mësimdhënie dinamike dhe atraktive, që përfshin shumë punë dhe angazhim, duke mundësuar qasje në botën e nxënësve, si kureshtarë dhe hulumtues.

Pjesëmarrësit deklarojnë se MBP përqendrohet në të mësuarit aktiv me nxënësin në qendër, duke ndikuar në zhvillimin e mendimit të tyre dhe përfitimin e vlerave të ndryshme. Kjo metodë lejon zhvillimin e aftësive të përgjegjësisë dhe vetë-kontrollit, duke nxitur mësimdhënësit të provojnë qasje të reja dhe atraktive në klasë. Përmes MBP, nxënësit bëhen hulumtues dhe ndërtues të njohurive dhe zhvillojnë të menduarit kritik. Nxënësit identifikojnë probleme nga jeta reale dhe punojnë për zgjidhjen e tyre, duke përpunuar dhe aplikuar njohuritë në përditshmëri. Temat teorike nuk imponohen; nxënësit inkurajohen për kërkim, diskutim dhe bashkëpunim.

Gjithashtu, në fillim të kursit pjesëmarrësit theksojnë se MBP mundëson konkretizimin e përmbajtjeve mësimore përmes zbatimit dhe integritit, duke ofruar një përvojë arsimore dinamike dhe gjithëpërfshirëse që ndihmon nxënësit të analizojnë dhe kuptojnë botën reale. Të mësuarit nga përvoja zhvillohet përmes projekteve, me mbështetje të zvogëluar të mësimdhënësve. Prandaj, aplikimi i vlerësimit të vazhdueshëm, formativ, përmes krijimit të portfolios është i rëndësishëm dhe duhet aplikuar me kujdes.

Pas përfundimit të kursit, dhe realizimit të projekteve mësimore, pjesëmarrësit deklarojnë se metodologjia e mësimdhënies ndihmoi ata të përqendrohen në nevojat dhe interesat e nxënësve përmes eksperimenteve dhe kërkimeve, duke i inkurajuar të mësojnë në mënyrë praktike dhe aktive. Njohuritë e fituara lidhur me hartimin dhe planifikimin e përmbajtjeve mësimore sipas metodologjisë së Mësimdhënies së Bazuar në Projekt (MBP) dhe ndërlidhjen e saj me zbatimin e kurrikulës ishin thelbësore. Përdorimi i vlerësimit formativ siguroi një qasje holistike për vlerësimin e performancës së nxënësve gjatë realizimit të projekteve mësimore.

MBP kërkon angazhim të mësimdhënësve në drejtimin, ndihmën dhe vlerësimin e nxënësve, duke krijuar një klimë pozitive të mësimdhënies që inkurajon nxënësit të mësojnë duke bërë dhe eksperimentuar. Kjo metodë mundëson realizimin e përmbajtjeve mësimore brenda kontekstit shkollor, duke e bërë atë më të rëndësishëm dhe më tërheqës për nxënësit. Prandaj, thuhet se MBP është një formë efektive e të mësuarit që lidh teorinë me botën reale dhe nxit nxënësit të mësojnë përmes përvojave praktike.

Sipas pjesëmarrësve, MBP si metodë u mundëson integrimin e përmbajtjeve të lëndëve të ndryshme, duke përdorur kreativitetin përmes realizimit të projekteve të bazuara në situata reale dhe sfida të përditshme. Me këtë rast, nxënësit eksplorojnë gjëra të reja përmes identifikimit të hapave konkret, duke kombinuar të mësuarit konstruktivist dhe udhëzimet për të përfituar diçka të dobishme dhe kuptimplotë. Kjo metodë promovon zhvillimin e aftësive të nevojshme për jetën reale, si dhe zhvillon aftësitë pedagogjike përmes krijimit dhe zbatimit të projekteve, duke integruar teknologjinë mësimore.

MBP është një përvojë e re dhe fitimprurëse për mësimdhënien praktike, duke pranuar sfidat dhe problemet si pjesë e suksesit. Mësimdhënësit udhëzojnë dhe mbështesin nxënësit, ofrojnë përvoja që nxisin nxënësit të zbulojnë përgjigjet vetë ose në bashkëpunim me të tjerët, si dhe krijojnë ambient përkrahës të mësimdhënies dhe të nxënësve. Në përgjithësi, pjesëmarrësit deklarojnë se MBP promovon një qasje dinamike dhe gjithëpërfshirëse ndaj mësimdhënies, e cila formëson të kuptuarit ndryshe të punës në shkollë, rolin e mësimdhënësit në klasë, si dhe bindjet personale pedagogjike të secilit student mësimdhënësi të përfshirë si pjesëmarrës në këtë studim.

6.2. Si e përjetojnë mësimdhënësit fillestarë bashkëpunimin si pjesë të mësimdhënies ekipore në kontekstin e MBP?

Nxitja e zhvillimit të shkathtësive të bashkëpunimit me kolegët dhe rritja e motivimit për realizimin e aktiviteteve në kuadër të metodologjisë së Mësimdhënies me Bazë Projektin (MBP) është thelbësore. Pjesëmarrësit theksojnë rëndësinë e bashkëpunimit në mes kolegëve, si në ambientin shkollor ashtu edhe në jetën profesionale, për realizimin e projekteve të ndryshme mësimore. Një mjedis bashkëpunues, në kuadër të aktiveve profesionale të mësimdhënësve, është esencial për zbatimin me sukses të projektit dhe kontribuon në zhvillimin e të menduarit kritik dhe zgjidhjen e problemeve në situata mësimore.

Një aspekt tjetër me rëndësi i identifikuar nga pjesëmarrësit është ndikimi i bashkëpunimit të ndërsjellë në ndryshimet pozitive në ambientin e punës dhe komunitetin e shkollës për faktin se mundëson shkëmbimin e përvojave dhe të mësuarit nga njëri-tjetri. Të mësuarit rreth organizimit dhe zbatimit të MBP bëhet më efektiv nëse në shkollë krijohen mundësitë për bashkëpunim efektiv ndërmjet kolegëve. Prandaj, shkollat duhet krijuar mundësi për mësimdhënie në ekip në mënyrë që mësimdhënësit të kenë mundësi dhe të planifikojnë mësimdhënien përmes projekteve në bashkëpunim me kolegët.

Bashkëpunimi me kolegët e shkollës, duke ofruar mundësi për të ndarë pikëpamje të ndryshme, ndikon në të mësuarit tërë jetësor dhe fuqizon marrëdhëniet bashkëpunuese ndërmjet stafit të shkollës. Gjithashtu,

pjesëmarrësit raportojnë se modeli i bashkëpunimit efektiv ndërmjet kolegëve ndikon edhe në përmirësimin e komunikimit me komunitetin e gjerë të shkollës, në veçanti me prindërit e fëmijëve. Prandaj, pjesëmarrësit identifikojnë komunikim efektiv, të vazhdueshëm dhe të qartë, si një komponent thelbësor të bashkëpunimit të mirëfilltë në ekipet shkollore.

Bashkëpunimi ndërmjet mësimeve ka treguar që sjell përfitime të dukshme, sidomos në punën me projekte mësimore. Kur mësimeve ndajnë përvojat nga klasa dhe reflektimet e tyre, ata jo vetëm që përmirësojnë mësimeve e tyre, por gjithashtu zhvillojnë një qëndrim përkrahës pozitiv dhe tregojnë gatishmëri për të mësuar me kolegët. Bashkëpunimi i tillë ndihmon në krijimin e një kulture shkollore të fortë dhe të qëndrueshme. Pjesëmarrësit në studim theksojnë se mësimeve duhet të punojnë së bashku për të planifikuar temat e projekteve mësimore dhe për të koordinuar aktivitetet e projektit. Krijimi i një fryme bashkëpunuese në shkollë, përmes planifikimit dhe menaxhimit të projekteve, ka nxitur edhe bashkëpunimin ndërmjet nxënësve në realizimin e detyrave dhe përmbushjen e rezultateve të projektit.

Kur mësimeve punojnë së bashku dhe ndajnë njohuritë dhe aftësitë e tyre, ata kontribuojnë në krijimin e një mjedisi shkolle ku të nxënësve në bashkëpunim është pjesë përbërëse e kulturës së shkollës. Prandaj, sipas pjesëmarrësve, ky proces i punës së përbashkët ndihmon që secili mësimeve të përfitojë nga përvojat dhe njohuritë e të tjerëve, duke përmirësuar kështu cilësinë e mësimeve. Përfitimet janë të dyanshme, pasi mësimeve zhvillohen profesionalisht dhe nxënësve përfitojnë nga mësimeve më cilësore dhe e koordinuar.

Një aspekt tjetër i përfitimit nga bashkëpunimi ndërmjet mësimeve, sipas pjesëmarrësve në studim, ishte se puna në ekip nxit kreativitetin e mësimeve, veçanërisht kur në projekte mësimore përdoret teknologjia. Në këtë mënyrë, nxënësve mësojnë të përdorin teknologjinë për të zgjidhur probleme dhe për të realizuar projekte kreative e inovative. Ndërveprimi social mes nxënësve dhe mësimeve gjatë punës me projekte, duke aplikuar teknologjinë në dispozicion, ndihmon në zhvillimin e aftësive për të respektuar dhe për të vlerësuar pikëpamjet e ndryshme të pjesëmarrësve

në një projekt mësimor. Prandaj, një qasje e tillë i ndihmon ata të gjejnë zgjidhje më të mira dhe më kreative.

Si përfundim, pjesëmarrësit pajtohen se bashkëpunimi si pjesë e punës ekipore në mësimdhënien me bazë projektin mundëson shkëmbimin e përvojave dhe njohurive mes mësimdhënësve dhe nxënësve, kontribuon në realizimin me sukses të projekteve mësimore, si dhe përmirësimin e cilësisë së mësimdhënies dhe rezultateve të të nxënësve.

6.3. Në çfarë mënyrash kontribuojnë komentet konstruktive të marra gjatë vëzhgimeve nga kolegët në avancim të mësimdhënies dhe përmirësim të shkollës?

Implementimi i MBP-së kërkon që mësimdhënësit të kenë aftësi të forta vëzhgimi për të monitoruar dhe vlerësuar progresin e projekteve. Prandaj, sipas pjesëmarrësve, zhvillimi i strategjive dhe teknikave të duhura të vëzhgimit të kolegëve është esencial për realizimin e projekteve mësimore. Për të siguruar që projektet mësimore të realizohen me sukses, kërkohet që mësimdhënësit të zhvillojnë strategji dhe teknika efektive për të vëzhguar njëri-tjetrin. Këto strategji mund të përfshijnë: planifikimin e seancave të vëzhgimit, përdorimin e rubrikave specifike për vëzhgimin, si dhe përdorimin e formave tjera specifike për të mbledhur të dhëna cilësore. Aplikimi i disa strategjive të vëzhgimit ndihmojnë mësimdhënësit të identifikojnë dhe të ndajnë praktikat më efektive, duke kontribuar që projektet të jenë më sfiduese dhe më të dobishme për nxënësit.

Komente konstruktive dhe ndarja e ideve pas vëzhgimeve krijojnë një mjedis bashkëpunues ku mësimdhënësit ndihen të mbështetur dhe të përfshirë. Sipas pjesëmarrësve, kjo qasje ndihmon në ndërtimin e një ndjenje përkatësie dhe besimi, duke inkurajuar mësimdhënësit të zhvillohen dhe të avancohen profesionalisht. Kur mësimdhënësit ndajnë opinionet dhe sugjerimet e tyre nga vëzhgimet në një mënyrë konstruktive, ata kontribuojnë në krijimin e një kulture pozitive në shkollë. Prandaj, komentet konstruktive të ofruara nga kolegët gjatë vëzhgimeve mundëson mësimdhënësit të mësojnë nga përvojat e mira dhe të përshtatin qasjen e tyre të mësimdhënies me kërkesat e nxënësve. Sipas pjesëmarrësve, këto

komente konstruktive ndihmojnë në identifikimin e aspekteve të mësimdhënies që kërkojnë përmirësim, si dhe në identifikimin e strategjive të reja të cilat rrisin efektivitetin e mësimdhënies.

Pjesëmarrësit deklarojnë se vëzhgimi i punës praktike të kolegëve në klasë ofron një pikëpamje të rëndësishme për suksesin dhe sfidat gjatë zbatimit të projekteve mësimore. Këto vëzhgime ndihmojnë në identifikimin e aspekteve të projektit, të cilat duhet përmirësuar, si dhe në vlerësimin e efektshmërisë së metodave specifike të përdorura në projekte të caktuara. Kjo qasje bashkëpunuese jo vetëm që përmirëson cilësinë e projekteve mësimore, por, gjithashtu, kontribuon në zhvillimin e aftësive dhe kompetencave të mësimdhënësve, duke i ndihmuar ata të avancojnë në karrierën e tyre. Prandaj, zhvillimi dhe zbatimi i strategjive të vëzhgimit dhe ndarja e komenteve konstruktive janë elemente kyçe për avancimin e mësimdhënies dhe përmirësimin e projekteve mësimore.

Kur mësimdhënësit vëzhgojnë njëri-tjetrin në klasë, ata mbledhin të dhëna autentike për aspektet e ndryshme të mësimdhënies dhe të nxënit. Duke u bazuar në këto të dhëna, mësimdhënësit vëzhgues mund të japin ide të ndryshme për përmirësimin e aspekteve të caktuara të mësimdhënies. Kjo ndihmon në përmirësimin e metodologjisë së MBP, pasi ide të ndryshme dhe praktike mund të integrohen në punën e përditshme në klasë. Prandaj, pjesëmarrësit deklarojnë se procesi i vëzhgimit siguron që mësimdhënësia të jetë gjithmonë e azhurnuar dhe e përshtatur me kërkesat e ndryshme të nxënësve. Kjo praktikë mundëson marrjen e komenteve konstruktive, si aspekt thelbësor për të nxitur të menduarit kritik mes mësimdhënësve. Përmes vëzhgimeve dhe komenteve konstruktive, mësimdhënësit mësojnë nga njëri-tjetri dhe përfitojnë njohuri të reja.

Sipas pjesëmarrësve, kur ekipi vëzhgues përfshin mësimdhënësin me përvojë dhe aftësi të ndryshme, kjo kontribuon në përmbushjen më të suksesshme të pritshmërive dhe objektivave të projektit mësimor. Ekspertiza e ndryshme ndihmon në adresimin e sfidave të ndryshme dhe në sigurimin e një qasjeje gjithëpërfshirëse për zbatimin e MBP-së. Gjithashtu, pjesëmarrësit në studim theksojnë se krijimi i një mjedisi për zhvillim të përbashkët profesional është i rëndësishëm për realizimin e suksesshëm të projekteve

dhe për përmirësimin e shkollës. Ndihma reciproke, e bazuar në komente konstruktive nga vëzhgimet e kolegëve, ndihmon që mësime dhënësit të zhvillohen profesionalisht dhe të përmirësojnë praktikën e tyre të mësime dhënësis. Ky mjedis mbështetës dhe bashkëpunues siguron që mësime dhënësit të jenë në vazhdimësi aktive dhe të përkushtuar në përmirësimin e mësime dhënësis dhe avancimin e cilësinë së nxënies në shkollë.

Si përfundim, pjesëmarrësit theksojnë rëndësinë e vëzhgimit të kolegëve dhe ndarjes së komenteve konstruktive për të përmirësuar metodologjitë e mësime dhënësis, për të ndërtuar një kulturë bashkëpunuese në shkollë, si dhe për të siguruar që projektet mësimore të jenë të suksesshme dhe të përmbushin objektivat e tyre.

6.4. Si shërben reflektimi si mekanizëm për të mësuar nga përvoja dhe për të avancuar strategjitë e mësime dhënësis?

Rishikimi dhe reflektimi janë procese kyçe për përmirësimin e metodologjisë së Mësime dhënësis me Bazë Projektin (MBP). Përmes analizimit të asaj që është bërë dhe asaj që synohet të arrihet, mësime dhënësit mund të identifikojnë pikat e forta dhe aspektet që kërkojnë përmirësim gjatë realizimit të projekteve mësimore. Kjo qasje ndihmon në sigurimin e një përmirësimi të vazhdueshëm dhe përshtatje të mësime dhënësis me nevojat e ndryshme të nxënësve, duke bërë që procesi mësimor të jetë gjithmonë dinamik dhe efektiv. Prandaj, mësime dhënësit gjithnjë e më shumë po kërkojnë mënyra për të rritur angazhimin e nxënësve në procesin mësimor.

Reflektimi, si një mekanizëm për të mësuar nga përvoja, luan një rol të rëndësishëm në këtë përpjekje. Pjesëmarrësit theksojnë se duke reflektuar mbi përvojat e tyre dhe ato të nxënësve, mësime dhënësit mund të zbulojnë strategji të reja dhe efektive për të rritur interesin dhe përfshirjen e nxënësve, duke avancuar kështu metodologjinë e tyre të mësime dhënësis. MBP fokusohet në mësimin brenda kontekstit real, duke lidhur teorinë me praktikën. Për të siguruar që kjo qasje të jetë efektive, është thelbësore që mësime dhënësit të reflektojnë mbi punën e tyre në klasë. Reflektimi u mundëson mësime dhënësisve të vlerësojnë se sa mirë janë përmbushur

objektivat e projektit dhe cilat aspekte të mësimdhënies dhe të nxënies mund të përmirësohen.

Reflektimi ndihmon mësimdhënësit të analizojnë edhe të mësuarit nga përvojat e tyre, duke u përballur kështu me sfidat dhe duke identifikuar mundësitë për zhvillim profesional. Kjo praktikë, sipas pjesëmarrësve, u mundëson atyre të përgatiten më mirë për punë, duke i bërë ata më të kujdesshëm për përzgjedhjen e aktiviteteve mësimore dhe më të aftë për t'i përshtatur ato me kërkesat e nxënësve. Prandaj, pjesëmarrësit deklarojnë se janë të gatshëm të reflektojnë vazhdimisht mbi realizimin e projekteve mësimore, pavarësisht nga sfidat që mund të hasen. Ky qëndrim ndihmon në përmirësimin e metodologjisë dhe në sigurimin që projektet të jenë gjithmonë në përputhje me kërkesat dhe interesimet e nxënësve, si dhe me standardet më të larta të mësimdhënies në klasë.

Reflektimi i ndihmon mësimdhënësit të kuptojnë rëndësinë e të qenit aktiv dhe angazhimit në procesin mësimor. Duke reflektuar mbi përvojat e tyre, duke shqyrtuar thellësisht problemet dhe sfidat, si dhe duke përdorur aftësitë dhe njohuritë e tyre, mësimdhënësit mund të përmirësojnë metodat e tyre të mësimdhënies dhe të sigurojnë që nxënësit të përfitojnë maksimalisht nga procesi mësimor. Prandaj, siç theksojnë pjesëmarrësit, reflektimi ndihmon në përmirësimin e cilësisë së mësimdhënies dhe të nxënësve, duke siguruar që çdo projekt të kontribuojë në zhvillimin e aftësive kritike dhe analitike të nxënësve.

Sipas pjesëmarrësve që kishin realizuar projekte mësimore më herët, puna me projekte ishte një komponent i rëndësishëm i punës së mësimdhënësve dhe reflektimi mbi realizimin e tyre ishte thelbësor për suksesin e mësimdhënies. Kjo për faktin se reflektimi ndihmon në vlerësimin e efektivitetit të projekteve dhe në përshtatjen e metodave, duke e bërë mësimdhënien më të suksesshme dhe të orientuar drejt përmirësimit të rezultateve të nxënësve. Reflektimi mbi projektet mësimore është i rëndësishëm jo vetëm për mësimdhënësit, por edhe për nxënësit. Prandaj, sipas pjesëmarrësve, përfshirja e nxënësve për të reflektuar mbi përvojat gjatë punës me projekte, ndihmon mësimdhënësit të identifikojnë praktikën më të mirë dhe të përmirësojnë metodologjitë e tyre, ndërsa nxënësit

përfitojnë nga një mësimdhënie më e efektshme dhe e përshtatur sipas kërkesave të tyre.

Pjesëmarrësit pajtohen se reflektimi është një komponent thelbësor i MBP, i cili mundëson zbatimin e filozofinë së mësimdhënies me në qendër nxënësit. Ky proces ndihmon nxënësit të zhvillohen jo vetëm brenda klasës, por edhe përtej saj, duke e bërë të nxënit një proces të vazhdueshëm dhe gjithëpërfshirës. Prandaj, reflektimi në faza dhe mënyra të ndryshme gjatë realizimit të projektit mësimorë siguron që mësimdhënësit të kenë një qasje të gjithëpërfshirëse ndaj mësimdhënies. Kjo praktikë ndihmon në sigurimin e një mësimdhënie cilësore të diferencuar, duke marrë parasysh aspekte të zhvillimit individual të nxënësve.

Si përfundim, pjesëmarrësi pajtohen se MBP ndryshon ndjeshëm nga metodologjia tradicionale e mësimdhënies. Përmes reflektimit, mësimdhënësit mund të dallojnë nivelin e angazhimit, motivimit, entuziazmit dhe pjesëmarrjes që kjo metodologji sjell në mësimdhënie dhe të nxënë. Reflektimi i mësimdhënësve ndihmon në identifikimin e përfitimeve të MBP-së dhe në përmirësimin e mëtejshëm të praktikave të mësimdhënies në klasë.

6.5. Si ndikon MBP në punën dhe angazhimin e mësimdhënësve fillestarë?

MBP ofron një mundësi të mirë për mësimdhënësit fillestarë, duke nxitur aftësi organizative, kreative, menaxhuese dhe planifikuese. Ky proces mundëson lidhjen ndërlëndore për të zbatuar të mësuar autentik. Metodologjia e MBP u siguron mësimdhënësve fillestarë një platformë të fortë për zhvillimin e aftësive të mësimdhënies. Kjo metodologji i sfidon ata të planifikojnë dhe të menaxhojnë projekte komplekse, duke përdorur kreativitetin dhe organizimin për të krijuar një mësimdhënie të ndërlidhur dhe autentike që përfshin shumë lëndë dhe disiplina.

Përmes MBP, mësimdhënësit fillestarë përfitojnë përvojë praktike që konsolidon njohuritë teorike të marra në fakultet. Prandaj, sipas pjesëmarrësve, ky kontekst praktik i ndihmon në zhvillimin e aftësive të

rëndësishme si bashkëpunimi, komunikimi, kreativiteti, hulumtimi dhe menaxhimi i kohës, të cilat janë thelbësore për një karrierë të suksesshme në mësimdhënie. Duke përdorur shembuj dhe materiale konkrete nga jeta e përditshme, MBP mundëson që mësimdhënësit fillestarë të përfitojnë nga të mësuarit aktiv dhe praktik. Vëzhgimi dhe reflektimi i ndihmojnë ata të kuptojnë më mirë teoritë dhe konceptet dhe të zhvillojnë aftësi praktike që janë të nevojshme për një mësimdhënie efektive.

Kur mësimdhënësit fillestarë kanë mundësinë të eksplorojnë koncepte që iu interesojnë, ata zhvillojnë aftësi të rëndësishme si komunikimi, bashkëpunimi dhe menaxhimi. Kjo qasje personalizon procesin e të nxëniti dhe e bën atë më të angazhuar dhe të përshtatur me nevojat dhe interesat individuale të mësimdhënësve. Prandaj, pjesëmarrësit deklarojnë se MBP ndihmon zbatimin praktik në klasë të njohurive teorike të përfituara në Fakultetin e Edukimit. Sipas tyre, kjo metodologji shërben si mundësi për të parë sa njohuritë e tyre janë në përputhje me kërkesat e mësimdhënies bashkëkohore në klasë, si dhe ua rikujton faktin se të mësuarit dhe zhvillimi i mësimdhënësve nuk përfundon me përfundimin e shkollimit formal në fakultete.

Metodologjia e MBP thekson rëndësinë e aftësive praktike të mësimdhënies në klasë. Këto aftësi, të kombinuara me njohuritë teorike të marra në fakultet, përputhen me kërkesat e mësimdhënies bashkëkohore dhe ua kujtojnë mësimdhënësve fillestarë se mësimi është një proces i vazhdueshëm që nuk përfundon me përfundimin e shkollimit formal. Prandaj, pjesëmarrësit theksojnë se planifikimi dhe realizimi i projekteve të përshtatshme që nxisin të menduarit kritik dhe të nxëniti aktiv është thelbësor për mësimdhënësit fillestarë. Sipas tyre, këto projekte ndihmojnë ata të angazhohen aktivisht dhe të zhvillojnë aftësi të nevojshme analitike dhe praktike.

Menaxhimi i sfidave të ndryshme që paraqiten në procesin e mësimdhënies është çështje me rëndësi për mësimdhënësit fillestarë. Përmes realizimit të MBP, ata zhvillojnë aftësi të rëndësishme të organizimit dhe të realizimit të mësimdhënies dhe mësimnxënies aktive. Sipas pjesëmarrësve, zhvillimi profesional i mësimdhënësve fillestarë, duke përfshirë tema si të menduarit

kritik, kreativiteti dhe realizimi efektiv i mësimdhënies, ndihmon në rritjen e kapaciteteve të tyre profesionale dhe në përmirësimin e cilësisë së mësimdhënies. Prandaj, të kuptuarit dhe zbatimi i drejtë i MBP në klasat bashkëkohore është esencial për përmbushjen e pritshmërive të shkollës për mësimdhënësit fillestarë.

Mësimdhënësit fillestarë kanë një rol të rëndësishëm në mbështetjen e nxënësve për zhvillimin e kompetencave të nevojshme për të qenë pjesë e shoqërisë së dijes dhe për t'u përshtatur me ndryshimet e vazhdueshme në fusha të ndryshme të jetës. Ky aspekt është kyç për punën e tyre dhe ndihmon në përgatitjen e nxënësve për sfidat e së ardhmes. Pjesëmarrësit theksojnë se të kuptuarit e drejtë të mënyrës se si duhet planifikuar dhe realizuar me sukses një projekt mësimor është kritik për suksesin e mësimdhënësve fillestarë. Ata më tutje theksojnë se duke qenë të vetëdijshëm për përparësitë dhe mangësitë e MBP, mësimdhënësit fillestarë duhet të përshtatin strategjitë e tyre të mësimdhënies për të maksimizuar përfitimet dhe për të minimizuar sfidat gjatë realizimit të projekteve.

6.6. Si mund të kontribuojë zbatimi i *triadës* në adresimin e problemit të mësimdhënësve tepriçë (me normë jo të plotë) në shkollat e Kosovës?

Mësimdhënia në ekip, vëzhgimi nga kolegët dhe reflektimi, si një *triadë*, përfaqësojnë një qasje bashkëpunuese dhe reflektuese për zhvillimin profesional në arsim.

Mësimdhënia në ekip përfshin dy ose më shumë mësimdhënës që punojnë së bashku për të planifikuar, realizuar mësimdhënien dhe vlerësimin në një klasë. Kjo qasje mund të ndryshojë nga mësimdhënia në bashkëpunim në aspektin e ndarjes së përgjegjësisë për pjesë të ndryshme të një njësie mësimore, teme ose lënde mësimore. Aspekte të tilla të bazuara në ekspertizë specifike dhe përvojës individuale e pasurojnë procesin e mësimdhënies nëpërmjet mbështetjes reciproke që mësimdhënësit e ofrojnë (Baeten dhe Simons, 2014). Si e tillë, mësimdhënia në ekip u mundëson shkollave të përfshijnë mësimdhënësit pa normë të plotë në aktivitete të mësimdhënies dhe të të nxënit përmes planifikimit dhe realizimit të

aktiviteteve të ndryshme mësimore që realizohen përmes metodologjisë së të nxënësve të bazuar në projekte (Hargreaves, 2019; Gardiner, 2010; Fullan & Hargreaves, 1991).

Siç dihet, vëzhgimi nga kolegët përfshin mësimdhënësit që vëzhgojnë punën praktike të mësimdhënësve tjerë me synimin për të ofruar komente konstruktive dhe për të mësuar nga njëri-tjetri. Vëzhgimi ndihmon dialogun profesional dhe informatat kthyesë, inkurajon mësimdhënësit të ndajnë praktikë më të mira dhe strategji novatore, si dhe rrit vetëdijen dhe rëndësinë e reflektimit kritik mbi praktikën e mësimdhënies (Robbinson, 2015; Baeten dhe Simons, 2014). Vëzhgimi në klasë është një tjetër komponent i zhvillimit të shkollës ku mësimdhënësit pa normë të plotë mund të përfshihen aktivisht në procesin e mësimdhënies.

Reflektimi i mësimdhënësve përfshin të menduarit në mënyrë kritike për përvojat e tyre të mësimdhënies, duke analizuar se çfarë funksionoi, çfarë jo dhe pse. Kjo mund të bëhet individualisht ose në bashkëpunim me kolegët. Si i tillë, reflektimi nxit rritjen dhe zhvillimin e vazhdueshëm profesional, kontribuon në vetë-efikasitetin dhe besimin në aftësitë e mësimdhënies dhe çon në ndryshime të bazuara në dëshmi dhe përmirësim të praktikave të mësimdhënies (Rodgers, 2002; Schön, 1987).

Integrimi i *triadës* rrit bashkëpunimin ndërmjet mësimdhënësve pasi që mësimdhënësia në ekip nxit një kulturë bashkëpunimi, e cila përforcohet përmes vëzhgimeve nga kolegët dhe reflektimet e përbashkëta. Mësimdhënësit mësojnë nga përvojat dhe njohuritë e njëri-tjetrit dhe kjo kontribuon në të nxënësit profesional në shkollë. Përveç kësaj, aplikimi i *triadës* nxit zhvillimin e vazhdueshëm të praktikës së mësimdhënies në veçanti nëpërmjet vëzhgimeve dhe reflektimeve të rregullta nga kolegët. Kjo praktikë krijon një cikël komunikimi që informon dhe përmirëson vazhdimisht praktikën e mësimdhënies në klasë. Përfshirja në aktivitete të vazhdueshme të zhvillimit të stafit, bazuar në të dhënat nga klasa, u mundëson të gjithë mësimdhënësve të bashkëpunojnë dhe të ndajnë resurset dhe njohuritë e tyre. Së fundi, *triada* kontribuon në përmirësimin e rezultateve të nxënësve pasi që ndihmon në krijimin e mjediseve të mësimdhënies bashkëpunuese dhe reflektuese, e cila ndikon pozitivisht në

të nxënësve. Zbatimi i strategjive të ndryshme të mësimdhënies së diferencuar përmes mësimdhënies në ekip, avancimi i vazhdueshëm profesional i bazuar në vëzhgimet dhe reflektimet nga kolegët, krijojnë një mjedis mësimor dinamik dhe efektiv në shkollat tona.

Zbatimi i suksesshëm i *triadës* kërkon planifikim të kujdesshëm të programeve mësimore, i cili duhet të kryhet duke vendosur qëllime dhe pritshmëri të qarta për mësimdhënien në ekip, vëzhgimet nga kolegët dhe reflektimet e mësimdhënësve. Si të tillë, mësimdhënësit me normë jo të plotë mund të marrin rol aktiv edhe kur nuk kanë orar të plotë ditor. Mësimdhënësit duhet të trajnohen për aspekte të tilla si bashkëpunimi efektiv, informatat kthyes konstruktive dhe format e reflektimit për mësimdhënien. Drejtorët e shkollave dhe autoritetet komunale të arsimit duhet të sigurojnë që shkollat, e në veçanti aktivet profesionale, do të ndajnë kohë për planifikim të përbashkët, vëzhgime në klasë dhe takime për reflektim. Ky mjedis shkollor mbështetës nxit një kulturë ku mësimdhënësit ndihen të sigurt për të ndarë, vëzhguar dhe reflektuar hapur.

Duke integruar mësimdhënien në ekip, vëzhgimin nga kolegët dhe reflektimin, shkollat mund të krijojnë një kornizë të fortë për përfshirjen e mësimdhënësve me normë jo të plotë në planifikimin e kurrikulës shkollore (planeve dhe programeve mësimore), punën me projekte në klasë, dhe zhvillimin profesional të stafit për të përmirësuar cilësinë e mësimdhënies dhe rezultatet e nxënësve.

7. PËRFUNDIME DHE REKOMANDIME

Qëllimi i këtij studimi ishte hulumtimi dhe të kuptuarit mbi përvojat, sfidat, dhe strategjitë e mësimdhënësve fillestarë në Kosovë gjatë aplikimit të metodologjisë së mësimdhënies me bazë projektin. Kjo metodologji u aplikua gjatë realizimit të kurrikulës së bazuar në kompetenca në shkollat ku pjesëmarrësit në studim punojnë. Bazuar në pyetjet kërkimore dhe literaturën relevante, studimi ofroi një analizë të thellë të mënyrave se si mësimdhënësit fillestarë mund të përshtatin dhe implementojnë këtë metodë në institucionet arsimore ku punojnë. Bazuar në gjetjet nga secila pyetje

kërkimore dhe literatura e përdorur, studimi ofron disa përfundime dhe rekomandime.

Metodologjia e Mësimdhënies me Bazë Projekti (MBP) ofron një qasje dinamike dhe gjithëpërfshirëse që iu mundëson mësimdhënësve të përqendrohen në nevojat dhe interesat e nxënësve. Përmes MBP, mësimdhënësit zhvillojnë aftësi organizative, kreative dhe menaxhuese, duke nxitur të menduarit kritik dhe të mësuarit aktiv. Pjesëmarrësit theksojnë se kjo metodologji lejon nxënësit të bëhen hulumtues dhe të fitojnë njohuri të reja, duke identifikuar dhe zgjidhur probleme nga jeta reale.

Për të maksimizuar përfitimet e MBP-së për mësimdhënësit fillestarë, rekomandohet që shkollat dhe institucionet arsimore të organizojnë trajnimeve të rregullta për mësimdhënësit fillestarë mbi metodologjinë MBP dhe teknikat efektive të menaxhimit dhe planifikimit të projekteve. Pastaj, krijimi i një sistemi mentorimi ku mësimdhënësit me përvojë ndihmojnë mësimdhënësit fillestar në zbatimin e MBP-së. Gjithashtu, krijimi i praktikës së reflektimit dhe marrjes së informatave kthye nga mësimdhënësit me përvojë dhe nxënësit. Mësimdhënia në ekip, vëzhgimi nga kolegët dhe reflektimi paraqesin një triadë dhe një qasje bashkëpunuese dhe reflektuese për zhvillimin profesional në arsim. Integrimi i kësaj triade nxit zhvillimin e vazhdueshëm të praktikës së mësimdhënies dhe ndikon në përmirësimin e rezultateve të nxënësve.

Për të përmirësuar dhe forcuar zbatimin e MBP në shkolla, duhet krijuar mundësi për bashkëpunim efektiv ndërmjet mësimdhënësve përmes trajnimeve të vazhdueshme dhe mentorimit. Shkollat duhet të mbështesin dhe të promovojnë mësimdhënien në ekip, duke ndihmuar mësimdhënësit të planifikojnë dhe realizojnë projekte mësimore në bashkëpunim me kolegët. Kjo qasje promovon një kulturë shkollore të fortë, përmirëson cilësinë e projekteve mësimore dhe kontribuon në zhvillimin profesional të mësimdhënësve.

Planifikimi i seancave të rregullta të vëzhgimit dhe reflektimit, përdorimi i rubrikave specifike për vlerësim, dhe krijimi i një mjedisi të hapur dhe bashkëpunues do të ndihmojnë mësimdhënësit të përmirësojnë praktikat e

tyre mësimore. Rishikimi dhe reflektimi janë elemente thelbësore që ndikojnë në përmirësimin e metodologjisë së MBP. Reflektimi ndihmon mësimdhënësit të zhvillojnë strategji, të cilat rrisin angazhimin dhe përfshirjen e nxënësve, duke avancuar kështu cilësinë e të nxënit. Kjo qasje gjithashtu nxit zhvillimin profesional të mësimdhënësve dhe përmirëson kulturën e përgjithshme të mësimdhënies dhe të nxënies në shkollë.

Metodologjia e MBP promovon bashkëpunimin ndërmjet mësimdhënësve dhe nxënësve, duke nxitur ndarjen e përvojave dhe njohurive për të përmirësuar cilësinë e mësimdhënies dhe të nxënit. Prandaj, institucionet arsimore duhet të inkurajojnë dhe mbështesin mësimdhënësit në planifikimin dhe zbatimin e MBP. Krijimi i një kulture bashkëpunuese ku ndarja e përvojave dhe reflektimi i vazhdueshëm janë pjesë integrale e procesit mësimor është thelbësor. Pjesëmarrësit në studim theksojnë se bashkëpunimi efektiv ndihmon në krijimin e një kulture shkollore të fortë dhe të qëndrueshme, përmirëson motivimin dhe angazhimin e mësimdhënësve dhe nxënësve, si dhe kontribuon në realizimin e suksesshëm të projekteve mësimore.

Si përfundim i përgjithshëm mund të thuhet se metodologjia e Mësimdhënies me Bazë Projektin (MBP) ofron një mundësi të çmueshme për mësimdhënësit fillestarë që të zhvillojnë dhe përmirësojnë aftësitë e tyre organizative, kreative, menaxhuese dhe planifikuese. Kjo metodologji i ndihmon ata të integrojnë teorinë me praktikën dhe të nxisin të menduarit kritik, kreativitetin dhe bashkëpunimin. Përmes realizimit të projekteve autentike, mësimdhënësit fillestarë marrin një përvojë të rëndësishme praktike që i ndihmon të përmbushin pritshmëritë e mësimdhënies bashkëkohore. Gjithashtu, MBP promovon reflektimin e vazhdueshëm dhe zhvillimin profesional, duke i përgatitur mësimdhënësit për të përballuar sfidat e ndryshme të mësimdhënies dhe për të përshtatur strategjitë e tyre sipas kërkesave dhe interesimeve të nxënësve.

Si rekomandim i përgjithshëm mund të thuhet se shkollat dhe institucionet arsimore në përgjithësi duhet të inkurajojnë përdorimin e metodologjisë së Mësimdhënies me Bazë Projektin (MBP) për mësimdhënësit fillestarë dhe mësimdhënësit e tjerë me përvojë. Kjo mund të arrihet përmes ofrimit të

trajtimeve të specializuara dhe mentorimit të vazhdueshëm për mësimdhënësit e rinj. Institucionet arsimore duhet të krijojnë një kulturë bashkëpunuese ku ndarja e përvojave, reflektimi i vazhdueshëm dhe komentet konstruktive janë pjesë e përditshme e mësimdhënies. Për më tepër, është e rëndësishme që të sigurohet mbështetje dhe materiale ndihmëse për mësimdhënësit që të zhvillojnë projekte autentike dhe të ndërlidhura, të cilat nxisin të menduarit kritik dhe të mësuarit aktiv të nxënësve. Duke ndjekur këto rekomandime, shkollat mund të përmirësojnë cilësinë e mësimdhënies dhe të rrisin angazhimin dhe suksesin e nxënësve.

REFERENCAT

- Aaronson, D., Barrow, L., & Sander, W. (2007). Teachers and student achievement in the Chicago public high schools. *Journal of Labor Economics*, 25(1), 95–135.
- Baeten, M., & Simons, M. (2014). Student teachers' team teaching: Models, effects, and conditions for implementation. *Teaching and Teacher Education*, 41, 92–110.
- Boyatzis, R. (1998). Transforming qualitative information: Thematic analysis and code development. Sage.
- Bruce, C. D., & Ross, J. A. (2008). A model for increasing reform implementation and teacher efficacy: Teacher peer coaching in grades 3 and 6 mathematics. *Canadian Journal of Education*, 31(2), 346–370
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2018). Research methods in education. Routledge.
- Crow, J., & Smith, L. (2005). Co-teaching in higher education: reflective conversation on shared experience as continued professional development for lecturers and health and social care students. *Reflective Practice: International and Multidisciplinary Perspectives*, 6(4), 491-506.
- David, J.L. (2008). What Research Says About/Project-Based Learning. *Educational Leadership Teaching Students to Think*, 65, 5, 80-82
- Day, C., Sammons, P., Stobart, G., Kington, A., & Gu, Q. (2007). *Teachers matter: Connecting lives, work and effectiveness*. Open University Press
- Dewey, J. (1916). Democracy and education: An introduction to the philosophy of education. MacMillan.

- Dolmans, D., De Grave, W., Wolfhagen, I., & Vleuten, C. (2005). Problem-based learning: future challenges for educational practice and research. *Medical Education*, 39, 732–741.
- Fosnot, C. T. (Ed.). (2005). *Constructivism: theory, perspectives, and practice (2nd ed.)*. Teachers College Press.
- Fullan, M., & Hargreaves, A. (1991). *What's worth fighting for? Working together for your school*. Ontario Public School Teachers' Federation.
- Gardiner, W. (2010). Mentoring two student teachers: mentors' perceptions of peer placements. *Teaching Education*, 21(3), 233–246.
- Gardiner, W., & Robinson, K. (2010). Partnered field placements: collaboration in the “real world”. *The Teacher Educator*, 45(3), 202–215.
- Gläser, J., & Laudel, G. (2013). Life With and Without Coding: Two Methods for Early-Stage Data Analysis in Qualitative Research Aiming at Causal Explanations. *Forum Qualitative Sozialforschung*.
https://www.researchgate.net/publication/236345335_Life_With_and_Without_Coding_Two_Methods_for_Early-Stage_Data_Analysis_in_Qualitative_Research_Aiming_at_Causal_Explanations
- Goodson, I. (2000). The principled professional. *Prospects*, 30(2), 43–50.
- Grossman, P., Pupik Dean, G., Kavanagh, S., Herrmann, Z. (2019). Preparing teachers for project-based teaching. *Phi Delta Kappan*, 100 (7), 43–48.
- Gurman, E. B. (1989). The effect of prior test exposure on performance in two instructional settings. *The Journal of Psychology*, 123(3), 275—78.
- Hargreaves, A. (2019). Teacher collaboration: 30 years of research on its nature, forms, limitations and effects, *Teachers and Teaching*, 1-19.
- Hargreaves, A., & Dawe, T. (1990). Paths of professional development: Contrived collegiality, collaborative culture and the case of peer coaching. *Teaching and Teacher Education*, 4, 2.
- Hatcher, T., Hinton, B., & Swartz, J. (1996). Graduate student's perceptions of university team-teaching. *The College Student Journal*, 30(3), 367—376.
- Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The Power of Feedback. *Review of Educational Research*, 77(1), 81–112
- Katz, L. G., & Chard, C. (2000). *Engaging Children's Minds: The Project Approach (2nd ed.)*. Ablex Publishing Corporation.
- Klette, K. (1997). Teacher Individuality, Teacher Collaboration and Repertoire-Building: some principal dilemmas. *Teachers and Teaching*, 3(2), 243–256.

- Krajcik, J., Czerniak, C. (2018). *Teaching Science in Elementary and Middle School*. Routledge.
- Kurtts, S. A., & Levin, B. B. (2000). Using peer coaching with preservice teachers to develop reflective practice and collegial support. *Teaching Education*, 11(3), 297-310.
- Larmer, J., Mergendoller, J., & Boss, S. (2015). *Setting the standard for project based learning*. Association for Supervision & Curriculum Development.
- Leana, C. (2011). The missing link in school reform. *Stanford Social Innovation Review*, 9(4), 34
- Leat, D. (2017). *Enquiry and project-based learning*. Routledge.
- Licklider, B. L. (1995) The effects of peer coaching cycles on teacher use of complex teaching skill and teacher's sense of efficacy. *Journal of Personnel Evaluation in Education*, 9, 55–68.
- Lincoln Y. S., & Guba E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage.
- Loughran, J. J. (1996). *Developing reflective practitioners: Learning about teaching and learning through modelling*. Falmer.
- Mezirow, J. (1992). Transformation theory: Critique and confusion. *Adult Education Quarterly*, 42(4), 250–252.
- Morgan, R., Capraro, M. M., & Capraro, R. M. (2013). *STEM Project-Based Learning: An Integrated Science, Technology, Engineering, and Mathematics (STEM) Approach*. Sense Publishers.
- Organization for Economic Cooperation and Development. (2011). Strong performers and successful reformers in education: Lessons from PISA for the United States. OECD.
- Rivkin, S. G., E. A. Hanushek, and J. F. Kain (2005). Teachers, schools, and academic achievement. *Econometrica* 73(2), 417–458.
- Robbins, P. (2015). *Peer coaching : to enrich professional practice, school culture, and student learning*. ASCD.
- Rodgers, C. (2002). Defining reflection: Another look at John Dewey and reflective thinking. *Teachers College Record*, 4(4), 842–66.
- Sandholtz, J. (2000). Interdisciplinary team teaching as a form of professional development. *Teacher Education Quarterly*, 39-54.
- Saylor, .C (1990). Reflection and professional education art, science, and competency. *Nurse Educator* 15(2), 8-1.
- Schon, D. (1987). *Educating the Reflective Practitioner*. Jossey-Bass.

- Smith, J. (2004). Developing paired teaching placements. *Educational Action Research*, 12(1), 99-125.
- Thomas, J. W. (2000). *A review of research on project-based learning*. Autodesk Foundation.
- Vogler, J., Thompson, P., Davis, D., Mayfield, B., Finley, P., & Yasseri, D. (2018). The hard work of soft skills: augmenting the project-based learning experience with interdisciplinary teamwork. *Instructional Science*, 46(3), 457–488.
- Wilson, G. B. (1996). *Constructivist Learning Environment Educational Technology*. Publications Englewood Cliffs.

Dokumente të politikave:

- Ministria e Arsimit, e Shkencës dhe e Teknologjisë. (2016a). Korniza Kurrikulare e Arsimit Paraniversitar të Republikës së Kosovës. MASHT, Prishtinë. Marrë nga: <https://masht.rks-gov.net/wp-content/uploads/2022/06/korniza-kurrikulare-finale.pdf>
- Ministria e Arsimit, e Shkencës dhe e Teknologjisë. (2016b). Kurrikula Bërthamë për klasën përgatitore dhe arsimin fillor të Kosovës (klasat 0, I, II, III, IV dhe V). MASHT, Prishtinë. Marrë nga: <https://masht.rks-gov.net/wp-content/uploads/2022/06/kurrikula-berthame-1-finale-2.pdf>

